

Takdim

Piyasa Dergisi Yaz 2004 “Avusturya İktisadı; İktisadî Düşüncenin Zirvesi” özel sayısından uzunca bir süre sonra, bu defa *Liberal Düşünce Dergisi*, daha hacimli ve beğeneceğinizi ümit ettiğimiz “Avusturya İktisat Okulu; Özgür Toplumun Ekonomisi” dosyası ile karşınızda.

Bu özel sayımıza yaşayan en önemli Avusturyacı ekonomist olarak adlandırabileceğimiz Kirzner’in Misesçi kapitalist sistem anlayışına dâir makalesiyle başlıyoruz. Kirzner bu çalışmasında Mises’in piyasayı açıklarken kullandığı ifadelerle ilgili bir gerilimden yola çıkarak, tüketici egemenliği doktrinine ilişkin hayli önemli yorumlamalarda bulunuyor. Özellikle, tekel fiyatı teorisinin Misesçi sistemdeki yerine ilişkin ifadeleriyle, Kirzner’in aynı zamanda Mises takipçilerinin büyük kısmına getirdiği eleştiri dikkat çekici. Avusturya Okulu’nun dost münekitlerinden Tullock’un Kirzner’in bu makalesi için yazdığı eleştiri Mises’in iktisada katkılarını tarihsel bağlamı içinde değerlendirmemizde bize yardımcı olarak, sağduyulu eleştirilerde bulunuyor. Okul’un ülkemizdeki öncü ismi Yay’ın kaleminden, piyasanın ne olup ne olmadığına ilişkin kavrayışımızı geliştiren, Avusturyacı piyasaya bakışı anaakımın bakış açısıyla karşılaştıran bir analizi okuyacağız. Yay, bununla birlikte, Okul’un yalnızca anaakıma eleştiri getirmekle kalmadığını, ayrıca kendi pozitif katkılarını da yaptığını güncel örneklerle dile getiriyor. Bastiat’ın 20. Yüzyıl’daki sureti Henry Hazlitt ile 1983’te yapılan keyifli bir mülâkatla, şöyle biraz arkaya yaslanıp Hazlitt’in hayat hikâyesine ve Okul’un 20. Yüzyıl’daki gelişimine dâir ilginç bilgileri okuyoruz. Uzun yıllar boyu süren birikim ve tecrübelerinin ardından gerçek bir âkil adam sıfatı kazanan Hazlitt’ten demokrasi lehine tercihinin gerekçeleri hakkında fikir sahibi oluyoruz. Özel sayımızın ilk perdesini kapatmak üzere, bir Hayek takipçisi, deneysel iktisadın Nobel ödüllü tartışmasız lideri Vernon Smith’in, bir ömür boyu süren deneysel iktisat çalışmalarına dayalı olarak, Mises’in yöntemi ve mikroekonomisindeki doğru ve yanlışlara işaret eden makalesine yer veriyoruz. Smith’in bu makalesi sonuç kısmında yaptığı müdahaleci zihniyet eleştirisi ve bir Hayek-Mises karşılaştırması ile önemini arttırıyor. Hayek’i lider kabul etmesine karşın, Mises’in rakipsiz

olduğunu düşündüğü alanları belirtmesinin ardından, deneysel iktisadın Avusturyacı paradigmayı güçlü bir şekilde destekleyici nitelikte olduğu şeklindeki iddiasıyla, kanaatimce, bu sayının en önemli makalesi olarak adlandırılmayı hak ediyor. White'ın Smith'in bu makalesi için kaleme aldığı kısa bir eleştiri yazısıyla ilk bölümümüzü noktalyoruz.

Makroekonomiye Garrison ile yapılan detaylı bir tartışmayla geçiş yapıyoruz. Garrison'un Okul'a getirdiği bazı özeleştirilerin yanında, Okul dışındaki büyük iktisatçılara hakkını teslim etmeye özen gösteren tavrı örnek bir duruş. Skousen'un Avusturyacı konjonktür dalgalanmaları özelinde Friedman'ın iddiasına yanıt amacıyla yazdığı yazının ardından, Büyük Buhran etrafında dönen deflasyon tartışmalarını içeren White'ın ve Horwitz'in yazıları takip ediyor. Özellikle not etmeliyiz ki, Horwitz'in yazısı deflasyon konusundaki muhtemel kafa karışıklığını giderici nitelikte. Bu yazılarla ekonomik krizler hakkında Avusturyacı donanımımızı arttırdıktan sonra güncel ekonomik krize değiniyoruz. Bocutoğlu/ Ekinci ikilisinin çalışması 2008 Büyük Çöküşü'nün nedenlerine ilişkin araştırmamızda bizi doğru yere bakmak üzere yönlendirici nitelikte ve Taylor, Avusturyacı açıklama ile önemli paralellikler içeren, detaylı empirik incelemesinde hükümet eylem ve müdahalelerinin krizin nedenleri listesinde ilk sırada yer alması gerekliliği için kanıtını sunuyor. Murray'ın Taylor'ın incelemesine ilişkin eleştiri yazısı, bazı nüans ve yorum farklarına karşın, teyit edici ve destekleyici olmaktadır. Hayek'in *Denationalisation of Money*'inin izinden giderek, serbest bankacılık ve rekabet eden para birimlerinin teorisi ve tarihine dâir yeni çalışmalara imza atan Selgin, Taylor ve Murray'ın yazılarında sorgulanmayan bir hususu, finansal istikrar için merkez bankalarının vazgeçilmezliği zımnî kabulünü sorgulayan yazısında, kısaca ve tarihsel tecrübeye dayalı olarak bir serbest bankacılık-merkez bankacılığı karşılaştırması yapıyor.

Egger'in William Harold Hutt'un hayatı ve eserlerini özetleyen makalesi Klâsik Okul'un devamı olarak Avusturya Okul'u iddiasına ilâveten, Hutt'un eserleri ve fikirleri üzerinden bir Keynes eleştirisi de içeriyor. Bildiğim kadarıyla Garrett'i okuyucumuzla ilk kez buluşturarak bir klâsik metne yer veriyoruz. Skousen'un Adam Smith'in iktisadî düşüncedeki yerini hakkıyla değerlendiren kısa ve aydınlatıcı yazısının ardından, Acar Okul'un iktisat bilimine katkılarını açık ve net surette özetleyip, bazı önemli eleştirilerde bulunmaktan da kaçınmıyor. Acar, özellikle iktisatta matematiğin kullanımına dâir fikirleriyle, kanaatimce, en doğru yaklaşımı benimsiyor. Salin'in otobiyografik bir konuşma metni ile yola devam ederek, kendisinin bir seyahat olarak Avusturya Okulu'nu nasıl keşfettiğini öğreniyoruz. Avusturyacı paradigmayı Oğuz'un hukukî süreçlere, Doğan'ın samuray kılıçlarının üretim sürecine tatbik eden makalelerinin ardından, Baştürk Okul'un temel fikirlerinin ışığı altında politik iktisada eğiliyor. Ve özel sayınıza nokta koymak üzere, Çalık'ın rasyonel aktör kavramına açıklık getiren yazısını okuyoruz.

Elinizdeki özel sayının birkaç nedenin birleşiminden ötürü bilimsel diyaloga hizmet eden bir çalışma olduğunu düşünüyoruz. İçerdiği mülâkatlar ve eleştiri yazılarına ek olarak, yazarların fikirlerini tarihsel tecrübe ve empirik verilere dayandırmak suretiyle ifade etmeleri öne çıkan iki unsurdur. Bununla birlikte, önemli bir dozda Okul'a yönelik özeleştiri içermekle kalmayıp, her ne kadar doğrudan karşılıklı yazılarla olmasa da, dikkatli okuyucunun hemen fark edeceği kimi iç tartışma konularını da ihtiva etmektedir. Bu özelliklerin siz okuyucularımıza keyifli bir okuma sunacağını tahmin ediyoruz.

Emeği geçen, yardımcı olan herkese çok müteşekkirimiz. Atilla Yayla'ya liberal iktisat okulları serisi fikri için, ve Yusuf Şahin'e yardım ve yönlendirmeleri için ayrıca teşekkürlerimi ifade etmek isterim. Önümüzdeki yıl Güz döneminde Chicago İktisat Okulu özel sayısını yayınlamayı planladığımızı bilmenizi isteriz.

Daha özgür bir toplum temennisiyle...

Sayı Editörü
Ünsal Çetin